

ΜΑΘΗΜΑ / ΤΑΞΗ :	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α ΛΥΚΕΙΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ:	31/01/2026

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς ... εἶ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον.» (τράπεζα θεμάτων)

Μονάδες 30

Απάντηση

Αμέσως τότε, την ίδια νύχτα, οι Πελοποννήσιοι παίρνουν εσπευσμένα το δρόμο της επιστροφής στον τόπο τους πλέοντας κοντά στην ακτή· κι αφού έσυραν τα πλοία επάνω από τον ισθμό της Λευκάδος για να μην κάνουν το γύρο του νησιού και τους δουν, φθάνουν στην Πελοπόννησο. Οι Κερκυραίοι, μόλις κατάλαβαν ότι τα Αθηναϊκά πλοία έρχονταν και τα εχθρικά έφευγαν, πήραν και έφεραν στην πόλη τους Μεσσηνίους, που ως τότε παρέμεναν έξω, και έδωσαν διαταγή να πλεύσουν γύρω από την πόλη τα πλοία στα οποία είχαν βάλει πληρώματα και να μπουν στο Υλλαϊκό λιμάνι· όσο εκείνα έπλεαν, αυτοί, εάν έπεφτε κάποιος αντίπαλος στα χέρια τους, τον σκότωναν.

2. «Οἱ μὲν οὖν Πελοποννήσιοι τῆς νυκτὸς εὐθύς κατὰ τάχος ἐκομίζοντο ἐπ' οἴκου παρὰ τὴν γῆν· καὶ ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς, ὅπως μὴ περιπλέοντες ὀφθῶσιν, ἀποκομίζονται». Πῶς σχολιάζει ο Θουκυδίδης στο συγκεκριμένο απόσπασμα τη φυγή των Πελοποννησίων μετά την είδηση της έλευσης των αθηναϊκών πλοίων;

Μονάδες 10

Απάντηση

Ο Θουκυδίδης σχολιάζει τη φυγή των Πελοποννησίων ως βιαστική και φοβισμένη, χρησιμοποιώντας χαρακτηριστικές εκφράσεις του κειμένου. Υπάρχει μια ειρωνική αιχμή του ιστορικού για το χρόνο και τον τρόπο φυγής των Πελοποννησίων. Συγκεκριμένα, αναφέρει ότι αποχώρησαν «τῆς νυκτὸς εὐθύς» και «κατὰ τάχος», γεγονός που δείχνει τον πανικό και την έλλειψη ψυχραιμίας τους. Επιπλέον, τονίζει ότι οι ολιγαρχικοί μεταφέρουν τα πλοία τους από τον ισθμό της Λευκάδας για να μην τους αντιληφθούν οι Αθηναίοι («ὑπερενεγκόντες τὸν Λευκαδίων ἰσθμὸν τὰς ναῦς») το οποίο φανερώνει τον φόβο τους μήπως εντοπιστούν από τους Αθηναίους και την πρόθεσή τους να αποφύγουν κάθε σύγκρουση, αφού πρόκειται για ένα εξαιρετικά δύσκολο και κοπιώδες εγχείρημα. Έτσι, χωρίς ρητή κρίση, ο ιστορικός αφήνει να φανεί ότι το ηθικό των Πελοποννησίων είχε κλονιστεί σοβαρά και κρίνει την κρυφή τους αποχώρηση ως ανέντιμη συμπεριφορά.

3. Ποια ήταν η αντίδραση των ολιγαρχικών ικετών στο Ηραίο μετά τις βίαιες ενέργειες των δημοκρατικών;

Μονάδες 10

Απάντηση

Από το χωρίο προκύπτει ότι οι ολιγαρχικοί ικέτες στο Ηραίο αντέδρασαν με απόλυτη απόγνωση, όταν είδαν τη σκληρότητα των δημοκρατικών. Αρχικά κάποιοι πείστηκαν να δικαστούν («δίκην ὑποσχεῖν»), όμως καταδικάστηκαν σε θάνατο («κατέγνωσαν πάντων θάνατον»). Οι περισσότεροι όμως που δεν είχαν πειστεί, καθώς έβλεπαν αυτά που γίνονταν, έχασαν κάθε

ελπίδα σωτηρίας και προχώρησαν σε ακραίες πράξεις απελπισίας μέσα στο ίδιο το ιερό. Πιο συγκεκριμένα σκότωναν ο ένας τον άλλον (διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους), απαγχονίζονταν (ἐκ τῶν δένδρων τινές ἀπήγγοντο) και τερμάτιζαν την ζωής τους (οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο). Με τον τρόπο αυτό ο Θουκυδίδης δείχνει ότι η εμφύλια βία είχε φτάσει σε τέτοιο σημείο ώστε να καταλυθεί κάθε αίσθημα ασφάλειας και σεβασμού προς το άσυλο των ικετών.

4. Το απόσπασμα από το μεταφρασμένο κείμενο ο ιστορικός παρουσιάζει τις ακρότητες στις οποίες προβαίνει ο άνθρωπος σε περίοδο πολέμου. Αφού καταγράψετε ποιες είναι να εξετάσετε ποιες από αυτές εντοπίζονται στο πρωτότυπο κείμενο.

Μονάδες 10

Ο Θουκυδίδης, τόσο στο πρωτότυπο όσο και στο μεταφρασμένο απόσπασμα, παρουσιάζει με ενιαίο και συνεκτικό τρόπο τις ακρότητες στις οποίες οδηγείται ο άνθρωπος σε περίοδο εμφύλιου πολέμου. Στο μεταφρασμένο κείμενο επισημαίνεται ότι «**ο εμφύλιος πόλεμος έφτασε σε ακρότητες**» και ότι οι συγκρούσεις αυτές έφεραν «**μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες**», οι οποίες επαναλαμβάνονται «**όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου**». Ο πόλεμος, μάλιστα, χαρακτηρίζεται «**δάσκαλος της βίας**», καθώς εξαιτίας της καθημερινής στέρσης ωθεί τους ανθρώπους σε πράξεις αγριότητας.

Οι γενικές αυτές διαπιστώσεις επαληθεύονται πλήρως στο πρωτότυπο κείμενο μέσα από την περιγραφή συγκεκριμένων γεγονότων. Η **ανεξέλεγκτη βία** αποτυπώνεται όταν οι Κερκυραίοι, καθώς περιέφεραν τα πλοία τους, σκότωναν όποιον εχθρό συνελάμβαναν («**τῶν ἐχθρῶν εἶ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον**»). Παράλληλα, καταλύονται πλήρως οι **θρησκευτικοί και ηθικοί κανόνες**, αφού ακόμη και οι ικέτες στο ιερό της Ήρας οδηγούνται στον θάνατο: «**τῶν ἰκετῶν... κατέγνωσαν πάντων θάνατον**». Η απανθρωπιά φτάνει στο έσχατο σημείο, όταν όσοι δεν πείστηκαν να δικαστούν, καταδικάστηκαν όλοι σε θάνατο. Έστησαν δηλαδή μια παρωδία δίκης, αφού το καταδικαστικό αποτέλεσμα ήταν για όλους προαποφασισμένο. Τέλος, οι ολιγαρχικοί, συνειδητοποιώντας ότι δεν υπάρχει καμία ελπίδα σωτηρίας, προτίμησαν να θέσουν οι ίδιοι τέρμα στη ζωή τους παρά να πέσουν στα χέρια των εχθρών, («**διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους**» ή «**ἐκ τῶν δένδρων... ἀπήγγοντο**»), δείχνοντας την απόλυτη απελπισία που γεννά ο εμφύλιος και δημιουργώντας μία από τις πιο σκληρές εικόνες του έργου του.

Επιπλέον, στο μεταφρασμένο απόσπασμα τονίζεται ότι κάθε πολιτική παράταξη εκμεταλλεύεται τον πόλεμο για να επικρατήσει, καθώς «**οι δημοκρατικοί καλούσαν τους Αθηναίους και οι ολιγαρχικοί τους Λακεδαιμονίους**». Αυτή η εξωτερική επέμβαση λειτουργεί ως καταλύτης για τη βία, στοιχείο που υποβόσκει και στο πρωτότυπο κείμενο με την παρουσία Αθηναίων και Πελοποννησίων.

Συνολικά, τα δύο αποσπάσματα συμπληρώνουν το ένα το άλλο: το πρωτότυπο παρουσιάζει **ζωντανά και παραστατικά** τις ακρότητες της εμφύλιας σύγκρουσης, ενώ το μεταφρασμένο κείμενο τις **ερμηνεύει και τις γενικεύει**, καταδεικνύοντας ότι ο πόλεμος απογυμνώνει την ανθρώπινη φύση και οδηγεί αναπόφευκτα στην κατάρρευση κάθε ηθικού φραγμού.

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: (τράπεζα θεμάτων) ανευθυνότητα, γεωπόνος,

ευαίσθητος, πρόσληψη, στρατηγός.

Μονάδες 10

Ανευθυνότητα: **εύθύς**

Γεωπόνος: **γῆν**

ευαίσθητος: **αἰσθόμενοι**

πρόσληψη: **λαβόντες/λάβοιεν**

στρατηγός: **ἤγαγον**

6. Να γράψετε τους τύπους που σας ζητούνται:

Μονάδες 10

Νυκτός: δοτική πληθυντικού αριθμού : **νυξί**

τῶν πολεμίων : αιτιατική ενικού αριθμού: **τον πολέμιον**

τήν πόλιν: κλητική ενικού αριθμού: **ὦ πόλι**

ὄσους: γενική πληθυντικού στο αρσενικό γένος: **ὄσων**

ἄνδρας: δοτική πληθυντικού αριθμού: **ἀνδράσι**

έκομίζοντο: α 'πληθυντικό πρόσωπο ενεστώτα μέσης φωνής: **κομιζόμεθα**

λαβόντες: β 'ενικό προστακτικής στην ενεργητική φωνή στο χρόνο που βρίσκεται: **λαβέ**

όντας: γ 'ενικό οριστικής μέλλοντα: **ἔσται**

κελεύσαντες: απαρέμφατο ενεστώτα ενεργητικής φωνής: **κελεύειν**

ἔπεισαν: γ 'πληθυντικό πρόσωπο παρακειμένου ενεργητικής φωνής: **πεπείκασι**

7. α) Να αναγνωριστούν συντακτικά οι ακόλουθοι τύποι:

Μονάδες 4

ές τήν πόλιν: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κίνηση σε τόπο στο ρήμα ἤγαγον.

ἔξω: επιρρηματικός προσδιορισμός του τόπου στην μετοχή ὄντας.

ὄσοι: υποκείμενο στο ρήμα οὐκ ἐπέισθησαν.

τὰ γιγνόμενα.: επιθετική μετοχή , η οποία λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα ἐώρων.

β) ἐσβῆναι: να βρείτε τη συντακτική λειτουργία του απαρεμφάτου, το είδος και το υποκείμενό του. Να δηλώσετε αν υπάρχει ταυτοπροσωπία ή ετεροπροσωπία.

Μονάδες 3

ἐσβῆναι: το απαρέμφατο λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα «ἔπεισαν». Είναι τελικό απαρέμφατο και το υποκείμενο του είναι η αντωνυμία «ὄσους». Υπάρχει το φαινόμενο της ετεροπροσωπίας αφού το ρήμα ἔπεισαν έχει ως υποκείμενό του τη λέξη «Κερκυραῖοι».

γ) ὑπερενεγκόντες: να βρείτε το είδος της μετοχής και να εντοπίσετε το υποκείμενό της. Να δηλώσετε αν η μετοχή είναι συνημμένη ή απόλυτη.

Μονάδες 3

ὑπερενεγκόντες: επιρρηματική χρονική μετοχή. Το υποκείμενο της μετοχής είναι η λέξη «Οἱ Πελοποννήσιοι». Η μετοχή επομένως χαρακτηρίζεται ως συνημμένη αφού το υποκείμενό της λειτουργεί ταυτόχρονα και ως υποκείμενο του ρήματος «ἀποκομίζονται».

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της. (τράπεζα θεμάτων)
Μονάδες 10

- 1-β
- 2-α
- 3-β
- 4-α
- 5-α

